

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**STIFTAMTMÆND OG AMTMÆND
PÅ SJÆLLAND, LOLLAND-FALSTER OG BORNHOLM
1848-1970**

Med en oversigt over
de nye amter og amtskommuner
samt
kommunesammenlægningerne 1958-70

Embedsetater udgivet af
Landsarkivet for Sjælland m. m.

KØBENHAVN 1970

Forord.

Det er en gammel tradition inden for det danske arkivvæsen, at der sideløbende med ordnings- og registreringsarbejderne foretages analyser af de enkelte embeders forretningsgang samt udarbejdes etater over embedscheferne og deres ledende embedsmænd. Man kortlægger ressortforholdene, om fornødent i detaljer, og hvor det drejer sig om sideordnede embeder, bestemmer man de enkeltes geografiske virkeområde. Samtlige disse undersøgelser har betydning for gennemførelsen af registreringsarbejdet. De tjener imidlertid også som hjælpemidler for de forskere, der senere ønsker at udnytte de forskellige arkivfunds. Ofte er disse redegørelser en praktisk nøgle til at åbne for det arkivalske skatkammer.

1. april 1970 betegner et afgørende vendepunkt i dansk lokaladministrations historie. På denne dato gennemførtes en omfattende reduktion af de tidligere eksisterende amter, og samtidig afsluttedes et tiårs arbejde med sammenlægning af de fra gammel tid eksisterende små og ofte uhensigtsmæssigt afgrænsede købstads- og landkommuner. I mange tilfælde udvidedes de eksisterende købstadskommuner ved i købstaden at indlemme de omkringliggende forstads- og landkommuner. Samtidig gennemførtes væsentlige ændringer i den kommunale forvaltning, en styrkelse af det folkevalgte element i kommunalforvaltningen og en begyndende decentralisering af mange opgavers behandling. På dette punkt står man endnu kun ved begyndelsen, men det er reformernes hovedsigte at lægge afgørelsen i en række vigtige sager bort fra de centrale myndigheder og ud i de nye amts- og primærkommuner. Muligvis er centraliseringsprocessen endnu ikke ført til bunds, og man mangler i hvert fald en ordning af den kommunale forvaltning i det storkøbenhavnske område. Problemerne omkring denne nyordning tilstræber

man at få afklaret i den nærmeste fremtid, således at nyordningen kan træde i kraft pr. 1. april 1972. Det udelukker imidlertid ikke, at man fortsat i det kommende tiår kan arbejde videre med den i første omgang afsluttede centraliseringsproces.

Enhver administrativ omlægning, den være sig stor eller lille, rejser visse arkivalske problemer, og det siger sig selv, at de nu gennemførte kommunalreformer vil stille landsarkivernes personale over for en række vanskelige spørgsmål, såfremt de skal kunne opfylde deres forpligtelser over for den til enhver tid siddende administration og tilgodese de ønsker, som fremtidens forskning stiller. Det er derfor anset for nyttigt så hurtigt som muligt at få udarbejdet en oversigt over den nye kommunale inddeling, således at man på eet sted kan finde de administrationshistoriske oplysninger, som behøves i det daglige arkivarbejde.

Den nu foreliggende oversigt falder i 3 adskilte dele. Der gives først en oversigt over de eksisterende amter i perioden 1848-1970. Så tidligt som i 1895 udsendte rigsarkivet ved arkivar J. Bloch publikationen "Stiftamtmand og Amtmænd i Kongeriet Danmark og Island 1660-1848". Nærværende publikation kan betragtes som en art fortsættelse af nævnte værk, idet den nye oversigt dog er begrænset til det sjællandske landsarkivs virkeområde. Den tekniske opstilling følger Blochs forbillede, men embedsetaterne er ikke så fyldige, da man nu råder over let tilgængelige juridiske stater og andre håndbøger.

Efter afsnittet om amtmændene 1848-1970 følger en oversigt over de nu eksisterende amter og amtskommuner, og det er fundet naturligt i "embedsetaten" også at medtage de nye amtsborgmestre og amtskommunaldirektører. Til denne oversigt knytter sig ganske naturligt en redegørelse for den foretagne sammenlægning af de tidligere eksisterende købstads- og sognekommuner, således at man har et let tilgængeligt hjælpemiddel til at fastslå, hvornår sammenlægningen fandt sted, og hvilke ældre kommuner der er forsvundet ved denne lejlighed.

Kommunalreformen har endelig medført, at der i disse år foregår betydelige afleveringer af amts-arkivalier, herunder afle-

veringer fra de tidligere eksisterende amtsråd. Desuden har landsarkiverne sat et systematisk indsamlingsarbejde i gang med hensyn til de hidtil eksisterende primærkommuners efterladte arkivalier. I denne forbindelse har man navnlig opmærksomheden henledt på de kommunale enheder, som nu er forsvundet. Da landsarkivet må forudsæ, at der endnu vil hengå en længere årrække, inden dette modtagne arkivmateriale kan blive arkivalsk bearbejdet, har man fundet det nyttigt, hvad amts- og amtsrådsarkiverne angår, at give en summarisk oversigt over de hidtil modtagne arkivfonds indhold. Det ligger i sagens natur, at disse oversigter kun kan betragtes som en nødhjælp.

Nærværende publikation er tilrettelagt og udarbejdet af undertegnede. Rigsarkivets 2.afdeling har vist landsarkivet den velvilje at supplere embedsetaterne med de fornødne resolutionsdatoer.

Landsarkivet for Sjælland m.m. 18. juni 1970.

Harald Jørgensen

Indhold.

	Side
Indledning	1
<u>Stiftamtmand og amtmænd 1848-1970</u>	
Sjællands stift	11
Københavns amt	11
Frederiksborg amt	14
Holbæk amt	15
Sorø amt	17
Præstø amt	18
Lolland-Falsters stift	19
Maribo amt	19
Bornholms amt	21
<u>De nye amter og amtskommuner fra 1.april 1970</u>	
Københavns amt og amtskommune	23
Roskilde amt og amtskommune	24
Frederiksborg amt og amtskommune	25
Vestsjællands amt og amtskommune	26
Storstrømsamt og amtskommune	27
Bornholms amt og amtskommune	28
<u>Oversigt over kommunesammenlægningerne</u> <u>inden for de enkelte amter</u>	
Københavns amt	29
Roskilde amt (Roskilde amtsrådskreds)	29
Frederiksborg amt	30
Holbæk amt	32
Sorø amt	33
Præstø amt	34
Maribo amt	37
Bornholms amt	38

Det nytegnede administrative Danmarkskort med indtegnede grænser for de nye primærkommuner og amtsgrænser. Tegning: Kaj Lyngholm.

Indledning

Ved enevældens indførelse foretoges også betydelige ændringer i den lokale forvaltning. I henhold til en kgl. ordre af 19/2 1662 afskaffedes de gamle kgl. lensmænd og len og erstattedes med amtmænd og amter. Medens lensmanden havde haft både civil og militær myndighed inden for sit embedsområde, blev de nye amtmænd så godt som udelukkende civile embedsmænd.

I den ældste periode havde den såkaldte stiftsbefalingsmand eller stiftamtmand den egentlige myndighed i de forskellige amter, men i tidens løb udvidedes amtmændenes myndighedsområde på stiftamtmandens bekostning, og efterhånden nåede man frem til den ordning, at stiftamtmanden sammen med biskoppen administrerede visse nærmere bestemte stiftøvrighedsforretninger, medens han iøvrigt udførte en almindelig amtmands funktioner inden for det ham tildelte amt.

I den ældre enevældige periode eksisterede der et betydeligt antal amter, men efterhånden som staten afhændede sine jordejerdomme, foretoges en koncentration af amterne, og i slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet var antallet af amter blevet væsentlig reduceret. Indtil grundloven af 5. juni 1849 udøvede grever og baroner amtmandsforretningerne inden for deres grevskab og baroni, men disse særrettigheder ophævedes ved grundloven, og amtmandsforretningerne i grevskaber og baronier overgik til de amtmænd, inden for hvis område de omtalte grevskaber og baronier var beliggende. Under den meste af den enevældige periode spillede amtmanden en betydelig rolle inden for lokalforvaltningen, men udbygningen af det kommunale selvstyre medførte med tiden indskrænkning i amtmandens myndighedsområde.

I henhold til kgl. anordning af 13. august 1841 oprettedes uden for de fra gammel tid eksisterende købstadskommuner sogne- og amtsrådskommuner. Sognekommunen kunne bestå af et enkelt eller flere kirkesogne, og ledelsen af de sognekommunale forretninger overlodes de såkaldte sogneforstanderskaber, i henhold til land-

kommunalloven af 6. juli 1867 kaldet sogneråd. Den nye sognekommunale administration varetog i første række forvaltningen af det kommunale skole- og fattigvæsen, men hertil kom med tiden andre opgaver. Som en overordnet og tilsynsførende instans fungerede amtsrådet. I visse amter udgjorde amtet een amtskommune, i andre amter blev der indrettet to amtsråds kredse. I det folkevalgte amtsråd var amtmanden født formand og amtsrådets egentlige forretningsfører. Det var amtmandens opgave at føre rådets beslutninger ud i livet. Amtskommunernes opgave var først og fremmest at føre tilsyn med sognekommunerne inden for amtskommunen, og endvidere administrerede man visse visse fælles amtskommunale opgaver, navnlig inden for vej- og sygehusvæsen. Ved en række kommunallove udbyggedes det kommunale selvstyre mere og mere, og valgreglerne blev demokratiseret. De specielle opgaver, som præst og herredsfoged i sogneforstanderskabernes ældste tid, havde fået overdraget, ophævedes lidt efter lidt, og de folkevalgte repræsentanter indtog deres pladser. Inden for købstæderne fandt en lignende udvikling sted. Den tilsynsmyndighed, som amtmændene indtil 1868 havde varetaget over for købstæderne, faldt bort, og købstæderne henlagdes direkte under indenrigsministeriets tilsyn. I princippet opretholdtes dette system indtil 1. april 1970.

I hovedstaden København fandtes siden 1660 en særlig overøvrighedsperson, der førte titel af Københavns præsident, (overpræsident fra 1747). I forhold til byen København udførte han i det væsentlige de funktioner, som normalt var henlagt til en amtmand, og han varetog ligeledes stillingen som formand for Københavns magistrat. Ved lov af 4. marts 1857 om Københavns kommunale anliggender blev der bl.a. truffet den bestemmelse, at de overøvrighedsførelser, der hidtil havde været administreret af magistraten, skulle overgå til overpræsidenten. Hans stilling som leder af magistraten opretholdtes, medens borgmestrene i fremtiden skulle vælges af borgerrepræsentationen. Ved loven af 18. marts 1938 udtrådte overpræsidenten af magistraten, der herefter alene bestod af en overborgmester, 5 borgmestre og 5 rådmænd. Overpræsidenten bevarede imidlertid sit tilsyn med Københavns kommune, et tilsyn han varetager på indenrigsministeriets vegne. Iøvrigt

udfører han de almindelige overøvrighedsforretninger.

Uden for København har det sjællandske landsarkivs område siden 1808 været inddelt i følgende amter: Københavns amt, Frederiksborg amt, Holbæk amt, Sorø amt, Præstø amt, Maribo amt og Bornholms amt. Samtlige amter har udgjort een amtsrådsreds med undtagelse af Københavns amt, der siden 1841 har været delt i Københavns og Roskilde amtsrådsredse. Amtmanden over Københavns amt og Maribo amt har henholdsvis virket som stiftamtmand over Sjællands stift og Lolland-Falsters stift. Ved oprettelsen af Roskilde stift i 1922 og Helsingør stift i 1961 skete ingen ændring i stiftamtmandsfunktionerne. De varetages i alle tre stifter af amtmanden over Københavns amt.

Indtil ca. 1960 opretholdtes stort set den kommunale inddeling af Danmark, som man havde arbejdet med siden grundlæggelsen af det kommunale selvstyre i 1841. Enkelte mindre sammenlægninger og adskillelser havde fundet sted i perioden 1841-1960, men det ændrede ikke på afgørende punkter den administrative inddeling. I 1960 var situationen den, at landet var inddelt i 25 amtskommuner, 86 købstadskommuner (indbefattet handelspladser og flækker) og 1200 sognekommuner eller landkommuner (heri ikke indbefattet Christiansø, som stod uden for den almindelige kommuneinddeling). Af ovennævnte kommuner hørte følgende, når bortses fra Københavns og Frederiksberg kommuner ind under det sjællandske landsarkivs virkeområde, nemlig 8 amtskommuner, 32 købstadskommuner og 374 sognekommuner, foruden Christiansø.

I løbet af 1960'erne påbegyndtes en omfattende sammenlægning af de mindre kommuner til større administrative enheder. Formålet hermed var bl.a. at skabe bedre mulighed for at kunne løse de mange og komplicerede opgaver, som lovgivningen lidt efter lidt havde overladt de kommunale myndigheder og desuden at give disse myndigheder bedre mulighed for en udvidet service over for den lokale befolkning. Samtidig ønskede man også at lette den spændetrøje, som de stærkt ekspanderende bysamfund led under som følge af de fra gammel tid eksisterende kommunegrænser. Man erkendte, at nutidens stærke økonomiske og sociale udvikling var løbet fra den gamle kommuneinddeling, og at en nyordning var nødvendig.

I politiske kredse ønskede man imidlertid ikke blot at få tegnet et mere moderne administrativt kort over Danmark, man ville samtidig styrke det folkelige element i den amtskommunale administration, bl.a. ved at erstatte amtmanden med en folkevalgt amtsborgmester som formand for amtsrådet. Endelig ønskede man, at købstæderne, som hidtil direkte havde været underlagt indenrigsministeriets kontrol, skulle henlægges under amtsrådene på linie med de almindelige sognekommuner.

Den nye målsætning på kommunaladministrationens område fandt udtryk i lov om revision af den kommunale inddeling, der blev gennemført i folketingssamlingen 1966/67, og som fik kongens underskrift 3. juni 1967. Indenrigsminister på det tidspunkt og ansvarlig for lovens udformning var socialdemokraten Hans Hækkerup.

I henhold til den nye lov bemyndigedes indenrigsministeren til at gennemføre en revision af den kommunale inddeling ved at etablere nye amtskommuner omfattende såvel sogne- som købstadskommuner, ved at regulere den kommunale inddeling omkring byerne og ved at tilvejebringe større og mere bærekraftige kommuner.

Med hensyn til amtskommunerne fastsatte loven, at de skulle omfatte vedkommende amtsrådsreds samt de købstadskommuner m.v. der var beliggende i amtet. Bestod amtet af 2 amtsråds kredse, skulle disse i forening udgøre den nye amtskommune. Dog gjaldt denne bestemmelse ikke Københavns amtskommune. I områder, hvor de nuværende grænser gik på tværs af den befolknings- og erhvervsmæssige udvikling, eller hvor det iøvrigt var tilrådeligt, skulle man søge en regulering af de amtskommunale grænser. I særlige tilfælde kunne der foretages sammenlægning af to eller flere amtsråds kredse til een amtskommune.

Hvad angår den kommunale inddeling omkring byerne, skulle den fastlægges således, at bysamfund, der var beliggende i flere kommuner, men som måtte anses for samhørende, normalt kom til at ligge i samme kommune, og det skulle tilstræbes, at der under hensyn til den forventede befolknings- og erhvervsmæssige udvikling m.v. blev tillagt de enkelte bykommuner sådanne arealer, at der på længere sigt kunne sikres byen mulighed for en hensigtsmæssig byudvikling inden for kommunens grænser.

Ved fastlæggelsen af den kommunale inddeling iøvrigt skulle det tilstræbes, at kommunerne fik en sådan størrelse, at de befolkningsmæssigt, erhvervsmæssigt og geografisk dannede en hensigtsmæssigt grunlag for en selvstændig varetagelse af de kommunale opgaver. Hvor ikke særlige forhold gjorde sig gældende, skulle der drages omsorg for, at omlægningen af grænserne søgtes gennemført ved en fuldstændig sammenlægning af eksisterende kommuner. Til at bistå indenrigsministeren ved gennemførelsen af planerne om nye amtskommuner, en revidering af kommunegrænserne omkring byerne og ved en sammenlægning af kommuner iøvrigt udnævntes en særlig kommunalreformkommission. Det pålagdes udtrykkelig kommissionen at optage kontakt med de kommunalmyndigheder, der ville blive berørt af kommissionens forslag.

Om de nye amtskommuners opgaver indeholdt loven desuden en række generelle bestemmelser. Det bestemtes således, at amtskommunerne ved deres etablering skulle overtage de opgaver og udgifter, som allerede ved lov var pålagt amtskommunerne, samt de tilsvarende opgaver og udgifter i købstæderne. Endvidere skulle de påtage sig sådanne opgaver og udgifter, for hvilke der ved lov var etableret et særligt administrativt, eller økonomisk fællesskab mellem amtskommuner og købstæder. I de tilfælde hvor amtsråd og byråd i henhold til lov tidligere havde udpeget særlige medlemmer af udvalg m.v. skulle valget fremtidig foretages af de nye amtsråd. I tvivlstilfælde skulle indenrigsministeren afgøre, om en opgave eller udgift skulle anses for overgået til de nye amtsråd.

Medens kommunalreformkommissionen gik i gang med at løse de opgaver, som loven af 3/6 1967 havde henlagt til den, fortsattes i indenrigsministeriet forberedelsen af den yderligere lovgivning, som ville behøves for, at den planlagte nyordning kunne træde i kraft efter kommunalvalgene pr. 1.april 1970. Ved regeringsskiftet i 1968 afløstes Hans Hækkerup som indenrigsminister af Poul Sørensen, og det blev ham, der forelagde folketinget de nødvendige lovforslag.

I folketingssamlingen 1967/68 forelagdes forslag til lov om kommunernes styrelse, der godkendtes af kongen 31/5 1968. Loven

fastslog, at de kommunale anliggender skulle styres af kommunalbestyrelser, valgt efter reglerne i den kommunale valglov. De nærmere regler om kommunens styrelse skulle fastlægges i en styrelsesvedtægt, der skulle stadfæstes af indenrigsministeren. Kommunalbestyrelsen vedtog selv sin forretningsorden.

I amtskommunerne skulle kommunalbestyrelsen benævnes amtsrådet, og formanden skulle kaldes amtsborgmesteren. I de øvrige kommuner, de såkaldte primærkommuner, kunne disse selv i styrelsesvedtægten fastsætte kommunalbestyrelsens benævnelse. Formanden skulle dog i alle kommuner føre titlen borgmester. En kommunes navn kunne kun ændres med indenrigsministerens samtykke.

Kommunalbestyrelsens medlemstal skulle fastsættes i styrelsesvedtægten. Medlemstallet skulle altid være ulige, og i amtskommunerne kunne der være mindst 13 og højst 25 medlemmer og i primærkommunerne mellem 5 og 25. I det konstituerende møde, der fandt sted umiddelbart efter valget, skulle kommunalbestyrelsen vælge sin formand, og valget havde gyldighed for hele valgperioden. Mødet valgte også næstformand. En amtsborgmester kunne ikke samtidig være borgmester i en af primærkommunerne.

Amtsrådet skulle som regel mødes 8 gange årligt, og møderne indkaldtes og lededes af amtsborgmesteren. Amtmanden skulle underrettes om dagsordenen, og han havde ret til uden stemmeret at deltage i amtsrådets forhandlinger. Det blev endvidere pålagt amtmanden efter anmodning af amtsrådet at yde bistand ved løsningen af opgaver af fælles kommunal interesse i amtsråds kredsen. Amtsborgmesteren fik for fremtiden ansvaret for den amtskommunale forvaltning i almindelighed, men den umiddelbare forvaltning foregik gennem et særligt økonomiudvalg og en række stående udvalg. I økonomiudvalget var amtsborgmesteren født medlem, og han havde ret til at overvære samtlige stående udvalgs møder. Sammensætningen af økonomiudvalget og de stående udvalg skulle finde sted i amtsrådet umiddelbart efter valg af formand og næstformand. Udvalgene bestod af medlemmer af amtsrådet. Til assistance ved udførelsen af kommunalbestyrelsernes beslutninger skulle der opbygges en kommunal forvaltning bestående af juridisk uddannet og andet teknisk personale. Også i primærkommunerne lededes den kommunale forvaltning af et

økonomiudvalg og en række stående udvalg, bistået af de fornødne tjenestemænd og funktionærer.

Loven indeholdt også et særligt kapitel om tilsynsmyndighederne med den kommunale forvaltning. Hidtil havde det været således, at indenrigsministeriet umiddelbart havde ført tilsyn med købstadkommunerne, medens amtsrådet havde været tilsynsmyndighed for landkommunerne. I henhold til den nye lov skulle indenrigsministeren for fremtiden kun føre tilsyn med Frederiksberg kommune og de nye amtskommuner. Tilsynsmyndigheden med de nye primærkommuner overgik til særlige tilsynsråd, hvis nærmere virksomhed skulle tilrettelægges af indenrigsministeren. Tilsynsrådenes afgørelse kunne dog af den vedkommende kommunalbestyrelse indankes for indenrigsministeren, der kunne stadfæste afgørelsen, ændre vilkårene for den eller træffe fornyet afgørelse.

For hver amtsrådsreds skulle der nedsættes et tilsynsråd bestående af amtmanden som formand samt 4 af amtsrådet udpegede medlemmer. De nærmere regler for tilsynsrådenes virksomhed indeholdtes i lovens kapitel VII. De vigtigste bestemmelser i dette kapitel var regler om indsendelse af kommunernes budget og regnskaber til tilsynsmyndigheden og at denne skulle høres, når en kommunalbestyrelse ønskede at optage lån eller afhænde og erhverve fast ejendom. Tilsynsmyndigheden kunne sætte en kommunalbestyrelses beslutning ud af kraft, hvis beslutningen fandtes stridende mod lovgivningen.

Loven indeholdt endvidere i kapitel VIII en række særlige bestemmelser, bl.a. en regel om, at kommunalbestyrelsen skulle drage omsorg for, at kommunens arkivalier blev opbevaret på betryggende måde, og at indenrigsministeren kunne fastsætte nærmere regler for kassation af kommunernes arkivalier (§ 62). Der var ligeledes i § 64 bestemmelser om, at der i Frederiksberg, Ålborg og Århus kommuner kunne oprettes en magistrat, og i § 69 optoges detaillerede regler om administrationen af havnene. Med undtagelse af statshavnene skulle fremtidig alle havne administreres af den pågældende kommunalbestyrelse - Loven trådte i kraft 1. april 1970.

For at den store kommunalreform kunne føres ud i livet mang-

lede endnu en nærmere fastsættelse af antallet og størrelsen af de fremtidige amtskommuner. Alle var enige om, at der skulle tilstræbes en nedsættelse af amtskommunernes antal, men mange lokale interesser gjorde sig gældende, og det var umuligt at opnå fuld enighed. I folketingssamlingen 1968/69 forelagde indenrigsminister Poul Sørensen et lovudkast, der reducerede amtskommunernes antal fra 22 til 13. Under sagens behandling i folketinget tog en gruppe socialdemokrater til orde for en yderligere reduktion, men stort set fulgte folketinget indenrigsministerens forslag, og under 24. marts 1969 udkom "Lov om ændring af lov om revision af den kommunale inddeling". Også denne lov skulle træde i kraft pr. 1. april 1970.

Lovens vigtigste bestemmelser indeholdtes i § 1, hvori det hed, at udenfor Københavns og Frederiksberg kommuner samt Københavns amtskommune, skulle landet inddeles i 13 amtskommuner omfattende såvel gamle sogne- som købstadkommuner m.v. De to eksisterende amter Frederiksborg amt og Bornholms amt opretholdtes i deres gamle skikkelse med henholdsvis Hillerød og Rønne som amtsbyer. De 11 nye amtskommuner blev følgende, idet amtsbyen sættes i parentes: Roskilde amt (Roskilde), Sorø amt (Sorø), Maribo amt (Nykøbing F.), Odense amt (Odense), Åbenrå amt (Åbenrå), Ribe amt (Ribe), Vejle amt (Vejle), Ringkøbing amt (Ringkøbing), Århus amt (Århus), Viborg amt (Viborg) og Ålborg amt (Ålborg). De gamle amter, der forsvinder ved gennemførelse er på Sjælland: Holbæk og Præstø amter, på Fyn: Svendborg amt, i Nordslesvig: Haderslev og Tønder amter og i Nørrejylland: Skanderborg, Randers, Thisted og Hjørring amter. Øen Samsø, der tidligere havde hørt under Holbæk amt, henlagdes nu under Århus amt. I kirkelig henseende hørte Samsø fra gammel tid under Århus stift. Med hensyn til den grænseregulering, der samtidig gennemførtes mellem enkelte af de nye amtskommuner, henvises til fremstillingen under de enkelte amter. Her anføres ligeledes de nye navne på de nyoprettede amter, hvor sådanne blev antaget.

Til at forberede etableringen af de nye amtskommuner nedsatte indenrigsministeriet ved bkg. af 24/3 1969 såkaldte fællesudvalg, et for hver ny amtskommune. Udvalgene fik 21 medlemmer, og

de skulle vælges af byrådene og amtsrådene inden for den nye amtskommunes grænser. Udvalgenes hovedopgave blev at forberede de kommende amtsråds varetagelse af de forretninger, der ville blive dem overladt, herunder også drage omsorg for ansættelse af det fornødne personale, indretning af kontorer m.m. Fællesudvalgenes arbejde skulle være afsluttet inden 1.april 1970. Som sekretærer for fællesudvalgene fungerede som regel den designerede amtskommunaldirektør.

Fællesudvalgene har siden deres nedsættelse arbejdet under et stærkt tidspres, og deres arbejde har været hemmet af det forhold, at det ikke har været muligt i god tid at få gennemført den lovgivning, som egentlig er en forudsætning for, at de nye amtskommuner kan administrere de opgaver, der er blevet henlagt til dem. Det gælder navnlig så vigtige områder som skole- og sociallovgivningen. Det har også været nødvendigt at træffe visse overgangsbestemmelser med hensyn til videreførelsen af amtmændenes administration af de såkaldte overøvrighedsforretninger. Der mangler fx de fornødne kontorlokaler og personale flere steder, således at man administrativt har måttet træffe visse overgangsløsninger. I flere amtskommuner har man planer om opførelsen af nye amtskommunale administrationsbygninger, men disse vil først kunne blive færdige i løbet af nogle år, og mange steder må derfor de amtskommunale forvaltningsgrene installeres i midlertidige kontorlokaler.

Under 27.februar 1970 har indenrigsministeriet udsendt en bekendtgørelse om landets inddeling i amtskommuner og kommuner, der giver en fuldstændig oversigt over den kommunale inddeling, således som den vil komme til at se ud fra 1.april 1970. Bekendtgørelsen indeholder ligeledes meddelelse om de sidst foretagne kommunesammenlægninger samt en meget detaljeret beskrivelse af de mange ændringer af kommunegrænser, som det er skønnet nødvendigt at få foretaget for at få etableret så naturlige kommunegrænser som muligt.

I begyndelsen af marts måned 1970 fandt de kommunale valg sted til de nye amtskommuner og de nyetablerede primærkommuner. I løbet af måneden gennemførtes en række forhandlinger om besættelsen af amtsborgmester og borgmesterstillingerne samt fordeling

af de mange formandsposter i de forskellige stående udvalg. Fra 1.april 1970 trådte nyordningen i kraft. Der må dog regnes med en vis overgangstid, inden den nye kommunalreform, der på så mange områder griber dybt ind i eksisterende forhold, kan komme til at fungere i fuldt omfang.

En så omfattende omlægning af den kommunale forvaltning, som der her er tale om, har også rejst en række arkivalske problemer. I første række har det været nødvendigt at revidere gældende journalplaner for såvel amter som amtsråd. Udarbejdelsen af de nye journalplaner har været et tidrøvende arbejde, og det har måttet gøres, uanset manglende lovgivning. Det er lykkedes at få arbejdet afsluttet inden 1.april 1970, men det kan allerede nu forudses, at det i løbet af meget kort tid vil blive nødvendigt at få de nye planer bragt i overensstemmelse med den nye lovgivning, som ventes på forskellige områder, fx inden for skolevæsenet og den sociale sektor. Omlægningen har endvidere medført ekstraordinære afleveringer fra amter og amtsråd, som ophører med at eksistere fra 1.april 1970, eller som skal afvikles i nær fremtid.

Stiftamtmand og amtmænd 1848-1970

Sjællands stift 1848-1970

Stiftamtmanden for Københavns stift har gennem hele perioden sammen med biskoppen varetaget stiftøvrighedsforretningerne for Sjælland, Bornholm og Færøerne, dog varetages stiftøvrighedsforretningerne vedr. Færøerne i en vis forbindelse med rigsombudsmanden. Derimod har stiftamtmanden intet med de grønlandske forretninger at gøre.

Ved oprettelsen af Roskilde stift i 1922 og Helsingør stift i 1961 fortsatte stiftamtmanden med at varetage stiftøvrighedsforretningerne sammen med biskopperne i de nye stifter.

Stiftamtmandsembedet har gennem hele perioden været forbundet med embedet som amtmænd over Københavns amt.

Københavns amt 1848-1970

Siden 1808 har amtmænd over Københavns amt administreret følgende område: Gl.Københavns amt omfattende Sokkelund og Smørum herreder samt Amager og Gl.Roskilde amt omfattende Ramsø, Tune, Sømme og Voldborg herreder med købstæderne Roskilde og Køge.

Ved lov af 7/4 1899 blev Frederiksberg, der siden 1857 havde været en selvstændig kommune, fra 1. april 1900 udskilt fra sin forbindelse med Københavns amtsrådsreds og stillet på samme fod

som en købstad i forhold til amtsråds kredsen. Ved lov af 1.marts 1919 udvidedes kommunens købstadsrettigheder yderligere.

Ved 3 love af 3.april 1900 blev der åbnet mulighed for, at en del af Hvidovre sogn, bl.a. omfattende Valby, Vigerslev og Kongens Enghave, Sundby og Nathanaels sogne på Amager (Sundbyerne) og Brønshøj sogn kunne blive indlemmet i Københavns kommune, hvorved de udtrådte af forbindelsen med Københavns amt og amtsråds-kreds. Indlemmelsen skulle være fuldbyrdet senest 1.januar 1902 (1903).

Siden oprettelse af amtsråd (1841) har Københavns amt været delt i to amtsråds kredse: Københavns og Roskilde amtsråds kredse. Amtskontoret har været beliggende i København.

Medens amts- og amtsråds kontor i ældre tid var indrettet i forbindelse med amtmandens privatbolig, rykkede amtmanden med sit kontorpersonele i 1848 ind i den nyopførte ting- og arresthusbygning for Gl.Københavns amt, der i årene 1847-48 opførtes på Blegdamsvejen nr. 6, og som endnu rummer en række retslokaler. I denne bygning samledes også amtsrådet for Københavns amtsråds kredse. I 1953 flyttede Københavns amts kontorer samt amtsrådet til den nyopførte Københavns amtsgård, Blegdamsvejen nr. 27.

De allerførste møder i Roskilde amtsråd fandt ligeledes sted på amtmandens bopæl i København, men allerede i 1843 henlagdes møderne på medlemmernes udtrykkelige krav til Roskilde gamle rådhus (nedrevet 1883). I 1878 kunne man rykke ind i den nyopførte Ting- og arresthus i Jernbanegade, og her har man siden holdt til.

I henhold til lov af 24/3 1969 om ændring af lov om revision af den kommunale inddeling henlagdes den vestlige del af amtet under det nyoprettede Roskilde amt (se dette).

Foruden de i "Guiden" s.113-15 opførte arkivalier fra Københavns amt har landsarkivet yderligere modtaget:

Amtet: Journalsager med tilhørende sags- og navneregistre indtil 1923. Kopibøger indtil 1923. Forhandlingsprotokoller i separations- og skilsmissesager indtil 1923. Amtsskoledirektions-sager vedr. både Københavns og Roskilde amtsråds kredse indtil 1935. Kirkeregnskaber indtil ca. 1921.

Københavns amtsrådsreds: Forhandlingsprotokoller indtil ca. 1894, journaler m. registre indtil ca. 1897, hovedbøger indtil ca. 1917, amtsrådets dagbøger indtil ca. 1917, journalsager indtil ca. 1899. Københavns amts forligskommissions forhandlingsprotokoller indtil 1915.

Roskilde amtsrådsreds: Ingen afleveringer.

Amtmænd

- 1847-59. Peter Jakobsen Tetens (Højesteretsassessor) 18.februar 1847 - 9.oktober 1859 (død).
- 1860-72. Carl Frederik Simony (Departementsdirektør i indenrigsministeriet) 1.januar 1860 (kgl. res. 8.december 1859)- 30.november 1872 (død).
- 1873-89. Johan Christian Bille-Brahe (Amtmand over Holbæk amt) 1.april 1873 (kgl. res. 26/2)- 30.september 1889 (kgl. res. 16/4. Afsked).
- 1889-1909. Christian Peter Mathias Bache (Departementschef i indenrigsministeriet) 1.oktober 1889 (kgl. res. 16/4)- 3.marts 1909 (kgl. res. 18/3. Afsked).
- 1909-10. Frederik Lindam Godefroi de Dompierre de Jonquières (Stiftamtmand over Fyns stift og amtmand over Odense amt) 1.maj 1909 (kgl. res. 23/3)- 31.december 1910 (kgl. res. 20/12. Overpræsident i København).
- 1911-15. Anders Dybdal (Stiftamtmand over Viborg stift og amtmand over Viborg amt) 1.april 1911 (kgl. res. 18/3)- 4.februar 1915 (død).
- 1915-32. Christian Emil Anker Ammentorp (Amtmand over Holbæk amt) 1.november 1915 (kgl. res. 8/10)- 31. oktober 1932 (kgl. res. 15/10. Afsked).
C.E.A.Ammentorp var kirkeminister i ministeriet M.P. Friis i 1920.
- 1932-35. Frederik Christian Martensen-Larsen (Departementschef i indenrigsministeriet) 1.november 1932 (kgl. res. 15/10)- 19.februar 1935 (død).
- 1935-52. Kristian Haugen-Johansen (Amtmand over Thisted amt) 1.September 1935 (kgl. res. 3/7)- 31.marts 1952 (kgl. res. 19/2. Afsked).
- 1952-65. Ove Kristian Larsen (Chef for statens bygningsdirektorat) 1.april 1952(kgl. res. 19/2)- 31.marts 1965 (kgl. res. 2/12 1964. Afsked).
- 1965- Børge Hancke Rossel (Kontorchef i indenrigsministeriet) 1.april 1965 (kgl. res. 2/12 1964)-

Frederiksborg amt 1848-1970

Der er i perioden 1848 til 1970 ikke foretaget ændringer i amtets geografiske udstrækning. Amtet og amtskommunen omfatter købstæderne Helsingør, Hillerød, Frederikssund og Frederiksværk samt kommunerne i følgende herreder: Lynge-Kronborg, Holbo, Strø, Horns, Ølstykke og Lynge-Frederiksborg.

Indtil 1966 var der indrettet amtmandsbolig og kontorer i det såkaldte "Slotsherrens hus", der vendte ud mod springvandsgården ved Frederiksborg slot. 7.februar 1966 overdroges bygningen til det nationalhistoriske museum, og der indrettedes en ny amtmandsbolig først på Dyrehavevej og siden på Overdrevsvej. Kontorerne flyttedes midlertidigt til ATP.s ejendom, Skovleddet 101. Der er planlagt en ny administrationsbygning for amt og amtskommune.

Foruden de i "Guiden" s.115-16 opførte arkivalier fra Frederiksborg amt har landsarkivet yderligere modtaget:

Amtet: Journaler med tilhørende registre samt journalsager indtil 1935. Landvæsenskommissionssager 1920-35. Amtsskoledirektionssager 1911-50 med tilhørende journaler 1850-1949. Skolefonds- og skolerådsarkivalier 1856-ca.1950.

Amtsrådet: Ingen afleveringer.

Amtmænd

- 1836-55. Hans Schack Knuth (Amtmand over Præstø amt) 30.april 1836 - 1.november 1855 (kgl. res. 17.september. Afsked)
- 1856-59. Carl Edward Rotwitt (Højesteretsadvokat og formand for folketinget) 1.januar 1856 (kgl. res. 7.december 1855 (Konsejlspræsident)
- 1860-80. Johan Sigismund Schulin (Amtmand over Ringkøbing amt) 18.februar 1860 - 17.september 1880 (Afsked).
- 1880-1906. Vilhelm Ferdinand Wedell-Wedellsborg (Amtmand over Hjørring amt) 20.september 1880 - 30.juni 1906 (kgl. res. 15.juni. Afsked).
- 1906-21. Vilhelm Peter Schulin (Amtmand over Holbæk amt) 1.juli 1906 (kgl. res. 15.juni)- 1.okt. 1921 (kgl. res. 17.septbr. Afsked).

- 1921-31. Harry Rowland Howard Grøn (Stiftamtmand over Viborg stift og amtmand over Viborg amt) 1.oktober 1921 (kgl. res. 19.september)- 30.april 1931 (kgl. res. 20.november 1930. Afsked).
- 1931-39. Waldemar Theodor Henry Oxholm (Stiftamtmand over Lolland-Falsters stift og amtmand over Maribo amt) 1.maj 1931 (kgl. res. 20.november 1930)- 30.juni 1939 (kgl. res. 12.maj. Afsked).
- 1939-48. Kay Ulrich (Departementschef i indenrigsministeriet) 1.juli 1939 (kgl. res. 12.maj)- 27.februar 1948 (død).
- 1948-64. Justus Saurbrey (Departementschef i indenrigsministeriet) 1.april 1948 (kgl. res. 16.marts)- 31.december 1964 (kgl. res. 21.september. Afsked).
- 1965- Jørgen Elkjær-Larsen (Departementschef i statsministeriet og statsrådssekretær) 1.januar 1965 (kgl. res. 30.oktober 1964)-

Holbæk amt 1848-1970

Der er ikke i perioden 1848 til 1970 foretaget ændringer i amtets geografiske udstrækning, og amtet omfattede foruden købstæderne Holbæk, Kalundborg og Nykøbing S. kommunerne i følgende herreder: Ars, Løve, Merløse, Tuse, Skippinge, Ods og Samsø.

I henhold til lov af 24/3 1969 om ændring af lov om revision af den kommunale inddeling henlagdes amtet i sin helhed til det nyoprettede Vestsjællands amt, med undtagelse af Samsø der henlagdes under Århus amt.

I 1901 opførte den daværende amtmand Vilh. Schulin en ny ammandsbolig i palæstil, som senere er overtaget af staten. Her indrettedes også amtskontorerne samt mødelokale for amtsrådet. Til den voksende amtskommunale administration måtte skaffes lokaler forskellige steder i byen.

Foruden de i "Guiden" s.117-18 opførte arkivalier fra Holbæk amt har landsarkivet yderligere modtaget:

Amtet: Journaler med tilhørende registre samt journalsager indtil 1946. Forhandlingsprotokoller i separations- og skilsmisesager indtil 1945. Kopibøger og journaler for stempelsager indtil

1952. Landvæsenskommissionsprotokoller 1859-1949.

Amtsrådet: Forhandlingsprotokoller indtil 1949 (årgangene 1914-33 mangler). Post- og konceptbøger indtil 1949. Journaler med tilhørende sager indtil 1949.

Amtmænd

1848. Peter Georg Bang (departementschef i rentekammeret) 22. sept.- 15. nov. 1848 (indenrigsminister)
- 1848-67. Christian Pløyen (Amtmand over Vejle amt) 1. jan. 1849 (kgl. res. 8/12 1848)- 9. juni 1867 (død).
- 1867-73. Johan Christian Bille Brahe (Amtmand over Skanderborg amt) 1. aug 1867 (kgl. res. 6/7)- 1. april 1873 (kgl. res. 26/2 1873. Stiftamtmand over Sjællands stift og amtmand over Københavns amt).
- 1873-86. Carl Ludvig Adolph v. Benzon (Amtmand over Ringkøbing amt) 1. april 1873 (kgl. res. 11/3)- 1. april 1886 (kgl. res. 2/3 1886. Overpræsident i København).
- 1886-98. Carl Steen Andersen Bille (Ministerresident i USA) 1. april 1886 (kgl. res. 6/3)- 11. nov. 1898 (død).
- 1899-1900. Nicolai Reimer Rump (Justitsminister og minister for Island) 3. sept. 1899- 31. juli 1900 (kgl. res. 26/7 1900. Afsked).
- 1900-06. Wilhelm Peter Schulin (Amtmand over Thisted amt) 1. aug. 1900 (kgl. res. 26/7)- 1. juli 1906 (kgl. res. 15/6. Amtmand over Frederiksborg amt).
- 1906-15. Christian Emil Anker Ammentorp (kontorchef i indenrigsministeriet) 1. juli 1906 (kgl. res. 20/6)- 1. nov. 1915 (kgl. res. 8/10. Stiftamtmand over Sjællands stift og amtmand over Københavns amt).
- 1916-42. Poul Christen Saxild (Ekspeditionssekretær i ministeriet for offentlige arbejder) 1. jan. 1916 (kgl. res. 18/10)- 31. jan. 1942 (kgl. res 19/11 1941. Afsked).
- 1942-60. Henrik Stampe de Jonquières (departementschef i socialministeriet) 1. febr. 1942 (kgl. res. 19/11 1941)- 30. april 1960 (kgl. res. 9/3. Afsked).
- 1960-70. Mogens Julius Clausen (Amtmand over ~~Holbæk~~ amt) 1. maj 1960 (kgl. res. 9/3 1960)- 31. marts 1970 (Amtmand over Roskilde amt).

Sorø amt 1848-1970

Der er ikke i perioden 1848 til 1970 foretaget ændringer i amtets geografiske udstrækning, bortset fra at øen Sprogø i henhold til kgl. res. af 31. marts 1886 (jfr. indenrigsministeriets bkg. af 3/4 1886) udskiltes af sin forbindelse med Svendborg amt og indlemmedes i Korsør købstad. Amtet omfattede i nævnte periode købstæderne Ringsted, Sorø, Slagelse, Korsør og Skelskør samt kommunerne i følgende herreder: Ringsted, Alsted, Slagelse samt Vester og Øster Flakkebjerg.

I henhold til lov af 24/3 1969 om ændring af lov om revision af den kommunale inddeling sammenlagdes Sorø og Holbæk amter til et nyt amt kaldet Vestsjællands amt (se dette).

Ligesom andre steder var amtskontoret i ældre tid installeret sammen med amtmandens privatbolig. Da Bille-Brahe blev amtmand installerede han sig i en stor villa på landevejen til Slagelse. og ved amtmandsskiftet i 1928 overtog staten denne villa, som fortsat anvendes som bolig for amtmanden og til kontorer. Villaen er senere udvidet ved forskellige tilbygninger.

Foruden de i "Guiden" s.118-19 opførte arkivalier fra Sorø amt har landsarkivet yderligere modtaget:

Amtet: Journaler med tilhørende journalsager indtil 1944. Brevlister 1930-61. Stempeljournaler med tilhørende sager indtil 1960. Amtsskoledirektionssager indtil 1928. Skolerådsjournaler med tilhørende sager indtil 1926.

Amtsrådet: Brevlister indtil 1958. Journaler med tilhørende journalsager indtil 1944. Sorø amts sygehussager 1936-44.

Amtmænd

- 1848-71. Torkil Abraham Hoppe (fhv. stiftamtmand over Island og amtmand over det islandske Sønderamt) 23. sept. 1848-7. juni 1871 (død).
- 1871-1902. Emil Vedel (Amtmand over Bornholms amt) 20. juli 1871 (kgl. res. 20/7)- 31. dec. 1902 (kgl. res. 7/11. Afsked).
- 1903-13. Anton Vilhelm Heinrich Groothof (Amtmand over Bornholms amt) 1. jan. 1903 (kgl. res. 20/11 1902)- 1. april 1913 (kgl. res. 3/3. Afsked).

- 1913-28. Axel Henrik Bille-Brahe (Amtmand over Bornholms amt)
1. april 1913 (kgl. res. 6/3)- 31. okt. 1928 (kgl. res.
21/9. Afsked).
- 1928-55. Vilhelm Topsøe (kontorchef i indenrigsministeriet)
1. nov. 1928 (kgl. res. 21/9)- 31. juli 1955 (kgl. res.
16/6. Afsked).
- 1955-70. Vilhelm Wedell-Wedellsborg (kontorchef i socialministe-
riet) 1. aug. 1955 (kgl. res. 16/6)- 31. marts 1970.
Amtmand over Vestsjællands amt).

Præstø amt 1848-1970

Der er ikke i perioden 1848 til 1970 foretaget ændringer i amtets geografiske udstrækning. I henhold til lov af 24/3 1969 om ændring i lov om revision af den kommunale inddeling sammenlagdes amtet fra 1. april 1970 med Maribo amt til et nyt amt, kaldet Storstrømsamtet (se dette). Ved indenrigsministeriets bkg. af 23/3 1970 er bestemt, at sammenlægningen først finder sted fra 1. okt. 1971.

Amtet omfattede foruden købstæderne Næstved, Store Heddinge, Præstø, Vordingborg og Stege kommunerne i flg. herreder: Fakse, Stevns, Bjæverskov, Tybjerg, Hammer, Bårse og Mønbo.

I 1888 opførtes på den såkaldte Amtmandsbakke en særlig bolig for amtmanden med tilhørende kontorer (arkitekt F.Wilsbech). Amtsrådet har senere erhvervet denne ejendom af staten.

Foruden de i "Guiden" s.120-21 opførte arkivalier fra Præstø amt er modtaget:

Af amtsrådets arkiv: Forhandlingsprotokoller 1842-1961, kopibøger 1852-1932, journaler med tilhørende journalsager 1857-1960, diverse udvalgsprotokoller 1910-58 samt sager vedr. omnibus- og fragtmandsruter 1935-49.

Af Skoledirektionens arkiv: Journaler med tilhørende journalsager 1935-59 samt en samling ældre tilskudssager.

Af Skolerådets arkiv: Journaler med tilhørende sager 1856-1946 samt diverse tilskudssager og regnskabsprotokoller indtil ca.1964.

Af Amtsfondens arkiv: Regnskabsprotokoller ca. 1868-1960.

Amtmænd

- 1837-49. Johan Ferdinand Neergaard (Amtmand over Ringkøbing amt) 11. febr. 1837- 10. april 1849 (død).
- 1849-50. Christian Albrecht Bluhme (Kabinetssekretær) 19. aug. 1849- 19. maj 1850 (Direktør for Øresundstoldkammer). Bluhme tiltrådte aldrig amtmandseembedet.
- 1849-85. Petrus Friedrich Constantin Brun (Ekspeditionssekretær i domænekontoret) kst. amtmand (indenrigsministeriets skriv. af 12/4 1849 og kgl. res. af 26/8 1849) kgl. udnævnelse 21. juli 1850-31.dec.1885 (kgl.res.26/10.Afsk.).
- 1886-1910. George Frederik Tillisch (Stiftamtmand over Viborg stift og amtmand over Viborg amt) 1. jan. 1886 (kgl. res. 1/12 1885)- 1. april 1910 (kgl. res. 19/2. Afsked).
- 1910-26. Axel Vedel (Departementschef i udenrigsministeriet) 1. april 1910 (kgl. res. 21/3)- 30. juni 1926 (kgl.res. 27/4. Afsked).
- 1926-49. Gustav Toft (Amtmand over Ringkøbing amt) 1. juli 1926 (kgl. res. 27/4)- 31. marts 1949 (kgl. res. 1/2. Afsked).
- 1949- Sigurd Wechselmann (Chef for forvaltningsnævnets sekretariat) 1. april 1949 (kgl. res. 1/2)- 31. marts 1970, (fortsætter indtil videre som amtmand i Præstø).

Lolland-Falsters stift 1848-1970

Stiftamtmanden over Lolland-Falsters stift har gennem hele perioden sammen med biskoppen varetaget stiftøvrighedsforretningerne over Lolland-Falster. Stiftamtmandseembedet har i hele perioden været forbundet med embedet som amtmand over Maribo amt.

Maribo amt 1848-1970

Der er ikke i perioden 1848 til 1970 foretaget ændringer i amtets geografiske udstrækning. Amtet omfattede foruden købstæderne Maribo, Nakskov, Rødby, Saksøbing, Nysted, Nykøbing F. og Stubbekøbing samtlige kommuner på Lolland og Falster.

I henhold til lov af 24/3 1969 om ændring i lov om revision

af den kommunale inddeling sammenlagdes amtet med Præstø amt til et nyt amt, kaldet Storstrømsamtet.

Indtil 1887 boede amtmanden, der samtidig var stiftamtmand, i en af staten erhvervet gård i Slotsgade nr. 2. I 1887 solgte staten denne ejendom til gæstgiver Peder Rasmussen og erhvervede i stedet for en villa ved jernbanen, der tilhørte købmand Chr. Dreslers enke. Villaen er dengang og senere blevet ombygget ved flere lejligheder og anvendes stadig som "amtsgård".

Foruden de i "Guiden" s.123-24 opførte arkivalier fra Maribo amt har landsarkivet yderligere modtaget:

Amtet: Journaler med tilhørende journalsager indtil 1939. Koncepter 1921-39. Landvæsens- og overlandvæsenskommissionssager 1911-39. Forhandlingsprotokoller i separations- og skilsmisssager 1909-40. Forligskommissionsprotokoller med tilhørende journaler og sager 1928-53.

Amtsrådet: Journaler med tilhørende journalsager indtil 1939. Koncepter 1920-39. Amtsrepartitionsfondens hoved- og dagbøger 1877-1934. Amtsfattiggkassens hoved- og dagbøger 1885-1934. Kornnævnets protokoller 1917-21.

Amtmænd

- 1814-50. Mathias Reinhold v. Jessen (Amtmand over Hjørring amt) 1. aug. 1814 (kgl. res. 12/4)- 1. jan. 1850 (kgl. res. 16/9 1849. Afsked).
- 1850-85. Frederik Christian Holsten (Amtmand over Hjørring amt) 1. jan. 1850 (kgl. res. 23/12 1849)- 1. sept. 1885 (kgl. res. 29/7. Afsked).
- 1885-86. Iver Emil Hermann William Unsgaard (Amtmand over Thisted amt) 1. sept. 1885 (kgl. res. 22/8)- 25. febr. 1886 (død).
- 1886-90. Johan Frederik Bardenfleth (Amtmand over Ringkøbing amt) 1. juli 1886 (kgl. res. 19/3)- 9. jan. 1890 (død).
- 1890-1903. Conrad Alexander de Fabritius-Tengnagel (Amtmand over Thisted amt) 1. febr. 1890 (kgl. res. 20/1 1890)- 1. okt. 1903 (kgl. res. 27/8. Afsked).
- 1903-12. Gustav Hakon Valdemar Feddersen (Amtmand over Ringkøbing amt) 1. okt. 1903 (kgl. res. 27/8)- 11. sept. 1912 (død).

- 1912-31. Waldemar Theodor Henry Oxholm (Kontorchef i indenrigsministeriet) 26. sept. 1912 (kgl. res. 26/9)- 30. april 1931 (kgl. res. 20/11 1930. Amtmand over Frederiksborg amt).
- 1931-36. Laurits Nicolai Trolle Friis (Stiftamtmand over Viborg stift og amtmand over Viborg amt) 1. maj 1931 (kgl. res. 20/11 1930)- 6. sept. 1936 (død).
- 1936-60. Frederik Reventlow (Kontorchef i socialministeriet) 1. nov. 1936 (kgl. res. 9/11 1936)- 31. aug. 1960 (kgl. res. 17/3. Afsked).
- 1960- Poul Hugo Lundsteen (Landshøvding over Grønland) 1. sept. 1960 (kgl. res. 17/3)-

Bornholms amt 1848-1970

I hele perioden har amtet udelukkende omfattet øen Bornholm. Ved lov af 21. jan. 1857 overdroges overøvrighedsforretningerne for fæstningen Christiansø til amtmanden over Bornholms amt. Fra 1851 til 1959 herskede der på Bornholm et amtskommunalt fællesskab mellem købstæder og landdistrikter som følge af det ved brændevinsbeskatningens ophør oprettede amtskommunefond og et i 1904 oprettet jordebogsafgiftsfond. Dette amtskommunale fællesskab ophævedes ved lov af 25/3 1959 fra 1. april 1959 at regne.

Amtmandsbolig og kontorer findes siden ca. 1800 i en bindingsværksgård i Storegade 36.

Bornholms amt vil ikke blive berørt af amtsomlægningen i henhold til lov af 24/3 1969.

Foruden de i "Guiden" s.121 opførte arkivalier fra Bornholms amt har landsarkivet yderligere modtaget:

Amtet: Journaler med tilhørende journalsager indtil 1939. Akter vedr. dødsboer indtil 1952. Skoleråds- og skoledirektionssager indtil ca. 1937.

Amtsrådet: Forhandlingsprotokoller indtil 1939. Journaler, kopicbøger og journalsager indtil 1939.

Amtmænd

- 1837-49. Ludvig Vilhelm Henrik Krabbe (Auskultant i rentekammeret) 15. april 1837- 19. marts 1848 (Suspenderet ved kgl. res. 19/3. Afsked ved kgl. res. 19/8).
- 1849-65. Julius Henrik Wegener (Guvernementssekretær på Fyn) 12. okt. 1849 (kgl. res. 12/10)- 3. nov. 1865 (død).
- 1866-71. Emil Vedel (Fhv.departementschef i ministeriet for Slesvig) 1. april 1866 (kgl. res. 5/2)- 20. juli 1871 (kgl. res. 20/7. Amtmand over Sorø amt).
- 1871-94. Peter Holten (Amtmand på Færøerne) 31. juli 1871 (kgl. res. 31/7)- 1. aug. 1894 (kgl. res. 25/7. Afsked).
- 1894-1902. Anton Vilhelm Heinrich Groothoff (Kontorchef i indenrigsministeriet) 1. aug. 1894 (kgl. res. 26/7)- 31. dec. 1902 (kgl. res. 20/11. Amtmand over Sorø amt).
- 1903-13. Axel Henrik Bille Brahe (Kst.amtmænd over Vejle amt) 1. april 1903 (kgl. res. 18/12 1902)- 1. april 1913 (kgl. res. 6/3. Amtmand over Sorø amt).
- 1913-21. Knud Valløe (Ekspeditionssekretær i landbrugsministeriet) 1. april 1913 (kgl. res. 6/3)- 30. sept. 1921 (kgl. res. 19/9. Amtmand over Vejle amt).
- 1921-30. Ove Christopher Høegh-Guldberg Koefoed (Kontorchef i skattedepartementet) 1. nov. 1921 (kgl. res. 19/9)- 31. dec. 1930 (kgl. res. 21/11. Amtmand over Svendborg amt).
- 1931-33. Balthazar Krarup Øllgaard (Afdelingschef under generaldirektoratet for statsbanerne) 1. jan. 1931 (kgl. res. 20/11 1930)- 19. okt. 1933 (død).
- 1934-61. Poul Christian von Stemann (Kontorchef i socialministeriet) 1. jan. 1934 (kgl. res. 9/11 1933)- 31. juli 1961 (kgl. res. 13/4. Afsked).
- 1961- Niels Elkær-Hansen (Rigsombudsmand på Færøerne) 1. aug. 1961 (kgl. res. 13/4)-

De nye amter og amtskommuner

Københavns amt og amtskommune

Fra 1.april 1970 videreføres Københavns amt og amtskommune med den samme geografiske udstrækning som den tidligere Københavns amtsrådsreds. Amtmanden varetager fortsat overøvrighedsforretningerne for Frederiksberg kommune, der ikke er underlagt den amtskommunale administration. Både amtet og amtskommunen har sit sæde i København. Amtskommunen har kontorer i Amtsgården, Blegdamsvejen 27, medens amtet indtil videre har kontorer sammesteds.

Under amtskommunen hører 20 kommuner, nemlig Ballerup-Måløv, Brøndbyvester-Brøndbyøster, Dragør, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Herstedøster-Herstedvester, Hvidovre, Høje-Tåstrup, Ledøje-Smørum, Lyngby-Tårnbæk, Rødovre, Sengeløse, Store Magleby, Søllerød, Torslunde-Ishøj, Tårnby, Vallensbæk og Værløse.

Amtmand

1970- Børge Hancke Rossel

Kontorchef

1970- Paul Adam de Hemmer Gudme

Amtsborgmester

- 1970-72. Poul Stockholm (det konservative folkeparti)
1972-74. Viggo Havnø (venster)
1974 - Pet Raabind (socialdemokratiet)
Amtskommunaldirektør
- 1970- Holger Lund (amtsrådssekretær)

Roskilde amt og amtskommune

Ved lov af 24.marts 1969 om ændring af lov om revision af den kommunale inddeling jfr. indenrigsministeriets bkg. af 23.marts 1970 oprettedes fra 1.juli 1970 et nyt amt, kaldet Roskilde amt. Til det nye amt henlagdes i det væsentlige det område, som tidligere havde hørt under Roskilde amtsrådsreds. Endvidere henlagdes Herfølge, Skovbo, Strøby og Vallø kommuner, der tidligere havde hørt under Præstø amt, under Roskilde amt. Både amtet og amtskommunen har sit sæde i Roskilde. Det nye amt har fået lokaler i villaejendommen Dr.Margrethesvej nr. 37, medens den amtskommunale administration fortsat residerer i Ting- og arresthuset i Jernbanegade 21. Der er planlagt en ny administrationsbygning.

Under amtskommunen hører 11 kommuner, nemlig: Bramsnæs, Greve, Gundsø, Hvalsø, Køge, Lejre, Ramsø, Roskilde, Skovbo, Solrød og Vallø.

Amtmand

- 1970- Mogens Julius Clausen (amtmand over Holbæk amt)-

Kontorchef

- 1970- Bjarne Hegner (fuldmægtig i indenrigsministeriet)
1. april 1970 (skriv. fra indenrigsmin. 6/2)-

Amtsborgmester

1970- Børge Juel Hansen (Socialdemokratiet)
Gennemlyst 1974.

Amtskommunaldirektør

1970- Ernst Heinrich Verwohlt (Amtsrådssekretær i Roskilde)

Frederiksborg amt og amtskommune

Frederiksborg amt og amtskommune videreføres fra 1.april 1970 med samme geografiske område som tidligere. Både amtet og amtskommunen har sit sæde i Hillerød.

Under amtskommunen hører 19 kommuner, nemlig: Allerød, Asmin-derød-Grønholt, Birkerød, Farum, Frederikssund, Frederiksværk, Græsted-Gilleleje, Helsingør, Hillerød, Hundested, Hørsholm, Jægerspris, Karlebo, Skibby, Skævinge, Slangerup, Stenløse og Ølstykke.

Indtil videre har amt og amtskommune kontorer Skovledet lal, Hillerød.

Amtmand

1970- Jørgen Elkjær-Larsen

Kontorchef

1970- Mogens Holch

Amtsborgmester

1970- Hans Andersen, Uvelse (Venstre)
Gennemlyst 1974.

Amtskommunaldirektør

1970- Bianco Boeck (Amtsrådssekretær i Hillerød)

Vestsjællands amt og amtskommune

I henhold til lov af 24.marts 1969 om ændring i lov om revision af den kommunale inddeling sammenlagdes fra 1.april 1970 Holbæk og Sorø amter til et nyt amt kaldet Vestsjællands amt. Samtidig udskiltes Samsø af Holbæk amt og henlagdes til Århus amt, og af det tidligere Sorø amt henlagdes Fodby, Herlufsholm, Hyllinge, Karrebæk, Marvede og Vallensved kommuner til det nyoprettede Storstrømsamt. Sorø blev sæde for det nye amt og den nye amtskommune. Dog forblev en vis del af den amtskommunale administration af det tidligere Holbæk amt indtil videre tilbage i Holbæk. Den nye amt og den nye amtskommune har iøvrigt sine kontorer i den tidligere "amtsgård" på Slagelsevej 7 i Sorø.

Under Vestsjællands amtskommune hører 23 kommuner, nemlig: Bjergsted, Dianalund, Dragsholm, Fuglebjerg, Gørlev, Hashøj, Hæslev, Holbæk, Hvidebæk, Høng, Jernløse, Kalundborg, Korsør, Nykøbing-Rørvig, Ringsted, Skælskør, Slagelse, Sorø, Stenlille, Svinninge, Tornved, Trundholm og Tølløse.

Amtmand

1970- Vilhelm Ferdinand Wedell-Wedellsborg (Amtmand over Sorø amt)

Kontorchef

1970- Carl Johan Christen Matthiasen

Amtsborgmester

1970-74 Jørgen Herman Monrad (Venstre)
Gennemst 1974. Død sept. 1974

Amtskommunaldirektør

1970- Hans Marius Hansen (Amtsfuldmægtig i Holbæk)

1974- H. K. Brinth (Venstre) Okt. 1974 -

Storstrømsamt og amtskommune

I henhold til lov af 24.marts 1969 om ændring i lov om revision af den kommunale inddeling (jfr. indenrigsministeriets bkg. af 23.marts 1970) sammenlægges fra 1.oktober 1971 Maribo og Præstø amter til et nyt amt, kaldet Storstrømsamtet. Fra 1.juli 1970 udskiltes Herfølge, Skovbo, Strøby og Vallø kommuner af Præstø amt og henlagdes under det nyoprettede Roskilde amt. Fra det tidligere Sorø amt indlemmedes fra 1.april 1970 Fodby, Herlufsholm, Hyllinge, Karrebæk, Marvede og Vallensved kommuner i Præstø amt. Indtil 1.oktober 1971 varetager den tidligere amtmand over Præstø amt Sigurd Wechselmann amtmandsforretningerne over Præstø amt, og amtskontoret forbliver i den tidligere amtsbygning i Næstved. Den amtskommunale administration samles i Nykøbing F., der bliver sæde for det nye amt og den nye amtskommune. Indtil videre forbliver administrationen i amtsgården Langgade 11-13 i Nykøbing F.

Under amtskommunen hører 24 kommuner, nemlig: Fakse, Flaså, Holeby, Holmegård, Højreby, Langebæk, Maribo, Møn, Nakskov, Nykøbing Falster, Nysted, Næstved, Nørre-Alslev, Præstø, Ravnsborg, Rudbjerg, Rødby, Rønnede, Sakskøbing, Stevns, Stubbekøbing, Suså, Sydfalster og Vordingborg.

Amtmand

1970- Poul Hugo Lundsteen (Amtmand over Maribo amt)

Kontorchef

1970- Richard Nielsen

Amtsborgmester

1970- Søren Trolborg (Socialdemokratiet)
Gennemlyst 1974

Amtskommunaldirektør

1970- Ernst Larsen (Amtsrådssekretær i Præstø amt)

Bornholms amt og amtskommune

Bornholms amt og amtskommune videreføres efter 1. april 1970 med samme geografiske udstrækning som tidligere. Amtsadministrationen findes stadig i den gamle amtmandsgård i Storegade, medens den amtskommunale administration er installeret i andre bygninger i Storegade og andetsteds i byen. Den centrale administration er anbragt i Storegade nr. 38.

Under amtskommunen hører 5 kommuner, nemlig: Allinge-Gudhjem, Hasle, Neksø, Rønne og Åkirkeby.

Amtmand

1970- Niels Eljør-Hansen

Amtsborgmester

1970-71. Hans Pihl (Socialdemokratiet)

1971-74 Kai Karen (")

1974- Jens Brandt (venstre)
Amtskommunaldirektør

1970-71. Jørn Thors (Amtsrådssekretær i Rønne) 1. april 1970 - 1971 (død) ja

1971- . Venes Rådmand (ledemet Allinge - Gudhjem)

Oversigt over kommunesammenlægningerne inden for
de enkelte amter

Kommunesammenlægningerne i Københavns amt

Der har ikke fundet egentlige kommunesammenlægninger sted inden for den tidligere Københavns amtsrådsreds. Dog bør det nævnes, at Høje-Tåstrup kommune pr. 1/4 1970 er blevet udvidet med Reerslev sogn af Reerslev-Vindinge kommune, en del af Fløng sogn af Hvedstrup-Fløng kommune samt af dele af Roskilde og Torslunde-Ishøj kommuner.

Kommunesammenlægningerne i Roskilde amt

I den tidligere Roskilde amtsrådsreds fandtes i 1930 30 selvstændige landkommuner foruden de to købstadkommuner Roskilde og Køge. I 1966 gennemførtes de første sammenlægninger og ved etableringen af den nye amtskommune i Roskilde er der pr. 1/4 1970 gennemført omfattende sammenlægninger af kommuner inden for den gamle amtsrådsreds. Desuden overførtes fra det tidligere Præstø amt følgende kommuner: Herfølge, Skovbo, Strøby og Vallø.

Pr. 1/4 1966:

Køge købstad og Lellinge sognekommune i Præstø amt sammenlægges til en ny kommune, kaldet Køge.

Lejre, Osted og Rorup-Glim sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Lejre.

Gadstrup-Syv og Snoldelev sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Ramsø.

Pr. 1/4 1970:

Hyllinge-Lyndby, Rye-Sonnerup og Sæby-Gjershøj kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Bramsnæs.

Greve-Kildebrønne og Tune kommuner samt en del af Karlslunde-Karlstrup kommune sammenlægges til en ny kommune, kaldet Greve.

Jyllinge-Gundsømagle og Ågerup-Kirkerup kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Gundsø. I den nye kommune indlemmes desuden Hvedstrup sogn af Hvedstrup-Fløng kommune.

Hvalsø-Særløse og Såby-Kisserup kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Hvalsø.

Køge, Højelse og Ølsemagle kommuner samt Herfølge kommune fra det tidligere Præstø amt sammenlægges til en ny kommune, kaldet Køge.

Herslev-Gevninge og Lejre kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Lejre. I den nye kommune indlemmes desuden Kornerup sogn af Kornerup-Svogerslev kommune.

Ramsø og Ørsted-Dåstrup kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Ramsø. I den nye kommune indlemmes desuden Skalstrup ejerlav af Roskilde Vor Frue kommune.

Roskilde, Himmelev og Vor Frue kommune sammenlægges til en ny kommune, kaldet Roskilde. I den nye kommune indlemmes desuden en del af Fløng sogn af Hvedstrup Fløng kommune, Svogerslev sogn af Kornerup-Svogerslev kommune, Vindinge sogn af Reerslev-Vindinge kommune.

Borup-Kimmerslev og Ejby-Nørre Dalby kommuner sammenlægges med Skovbo kommune i det tidligere Præstø amt til en ny kommune, kaldet Skovbo.

Havdrup-Solrød og Jersie-Kirke Skensved kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Solrød. I den nye kommune indlemmes endvidere en del af Karlstrup sogn af Karlslunde-Karlstrup kommune.

Strøby og Vallø kommuner fra det tidligere Præstø amt sammenlægges til en ny kommune, kaldet Vallø.

Kommunesammenlægningerne i Frederiksborg amt

I 1930 fandtes inden for Frederiksborg amt 4 købstadkommuner (Frederikssund, Frederiksværk, Helsingør og Hillerød) og 44 sognekommuner. Pr. 1/4 1970 var antallet af kommuner nedbragt til 19. Sammenlægningerne har fundet sted på følgende tidspunkter.

Pr. 1/4 1966:

Hillerød købstadkommune og Frederiksborg slotssogn og Nr. Herlev sogne kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Hillerød.

Oppe-Sundby og Snostrup sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Oppe-Sundby - Snostrup.

Ferslev-Vellerup, Skibby og Skuldelev-Selsø sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Skibby.

Gerlev-Dråby kommune benævnes fremtidig Jægerspris.

Pr. 1/4 1970:

Lillerød og Lynge-Uggeløse kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Allerød. I den nye kommune indgår desuden dele af Blovstrød og Hillerød kommuner.

Frederikssund, Græse-Sigerslevvester og Oppe-Sundby - Snostrup kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Frederikssund.

Frederiksværk, Kregme-Vinderød, Melby og Ølsted kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Frederiksværk.

Blistrup og Søborg-Gilleleje kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Græsted-Gilleleje. I den nye kommune indgår desuden Esbønderup sogn af Esbønderup-Nødebo kommune og Græsted sogn af Græsted-Mårum kommune.

Helsinge-Valby, Ramløse Anisse og Vejby-Tibirke kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Helsinge. I den nye kommune indgår desuden Mårum sogn af Græsted-Mårum kommune.

Helsingør og Tikøb kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Helsingør.

Hillerød, Alsønderup og Harløse kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Hillerød. I den nye kommune indgår desuden en del af Nødebo sogn af Esbønderup-Nødebo kommune.

Hørsholm kommune sammenlægges med en del af Birkerød og Blovstrød kommuner til en ny kommune, kaldet Hørsholm.

Jægerspris og Kyndby-Krogstrup kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Jægerspris.

Lille Lyngby, Skævinge-Gørløse og Strø kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Skævinge.

Slangerup by og landsogn samt Uvelse kommune sammenlægges til en ny kommune, kaldet Slangerup. I den nye kommune indgår desuden en del af Jørlunde og Lynge-Uggeløse kommuner.

Slagslunde-Ganløse og Stenløse-Veksø kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Stenløse.

Ølstykke og en del af Jørlunde kommune sammenlægges til en ny kommune, kaldet Ølstykke.

Kommunesammenlægningerne i Holbæk amt

I 1930 fandtes inden for Holbæk amt 3 købstadkommuner (Holbæk, Kalundborg og Nykøbing) og 65 sognekommuner. I årene 1962-70 foregik følgende sammenlægninger.

Pr. 1/4 1962:

Besser, Koldby, Nordby, Onsbjerg og Tranebjerg sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Samsø.

Pr. 1/4 1966:

Kalundborg og Tømmerup sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Kalundborg.

Niløse, Ruds-Vedby og Tersløse-Skellebjerg sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Dianalund.

Buerup, Finderup, Gierslev, Reerslev, Sæby-Hallenslev samt Ørslev-Solbjerg sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Høng.

Gislinge, Hjembæk-Svinninge og Kundby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Svinninge.

Hagested, Hørby og Udby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Tuse Næs.

Pr. 1/4 1968:

Kvanløse, Nr.Jernløse, Sdr.Jernløse-Søstrup og Undløse-Søndersted sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Jernløse.

Soderup-Eskildstrup, St.Tåstrup og Uggerløse sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Tølløse.

Pr. 1/4 1970:

Bregninge-Bjergsted, Føllenslev-Sørslev, Sejerø og Viskinge-Avnsø sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Bjergsted.

Asnæs, Fårevejle, Grevinge og Vallekilde-Hørve sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Dragsholm.

Gørlev-Bakkendrup, Helsing-Drøsselbjerg og Svallerup sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Gørlev.

Holbæk, Sdr.Asmindrup-Grandløse, Butterup-Tuse, Orø, Tuse Næs og Ågerup sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Holbæk. I den nye kommune indlemmes også en del af Jernløse kommune.

Jorløse, Rørby, St.Fuglede-Lille Fuglede, Ubby og Vørslev sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Hvidebæk.

Kalundborg, Raklev, Røsnæs og Årby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Kalundborg.

Nykøbing S. og Rørvig sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Nykøbing-Rørvig. I den nye kommune indlemmes desuden en del af Højby kommune.

Holmstrup, Jyderup, Mørkøv, Skamstrup-Frydendal og Stigs-Bjergby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Tornved.

Egebjerg, Nr.Asmintrup, Odden og Vig sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Trundholm. I den nye kommune indlemmes desuden en del af Højby kommune.

Kommunesammenlægningerne i Sorø amt

I 1930 fandtes inden for Sorø amt 5 købstadkommuner (Korsør, Ringsted, Skelskør, Slagelse og Sorø) og 65 sognekommuner. I årene 1966-70 foregik følgende sammenlægninger.

Pr. 1/4 1966:

Ringsted købstad og Ringsted landsogns kommune sammenlægges til en ny kommune, kaldet Ringsted.

Skælskør købstad og Agersø, Boeslunde, Eggeslevmagle, Magleby, Omø og Tjæreby sognekommuner sammenlægges til en kommune, kaldet Skælskør.

Alsted-Fjenneslev, Bringstrup-Sigersted og Gyrstinge sognekommuner sammenlægges til en kommune, kaldet Fjenneslev.

Fuglebjerg, Førsløv, Gunderslev, Hårslev-Tingjellinge, Krummerup og Tystrup-Haldagerlille sammenlægges til en ny kommune, kaldet Fuglebjerg.

Gimlinge, Hyllested, Høve-Flakkebjerg, Lundforlund-Gerlev, Skørpinge-Fårdrup, Slots Bjergby-Sludstrup samt Sørbymagle-Kirkerup sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Hashøj.

Bråby, Haslev-Freerslev, Terslev og Øde Førsløv sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Haslev.

Holsteinborg-Venslev, Kvislemark-Fyrendal og Ørslev-Sdr.Bjerger sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Holsteinborg.

Vester Broby og Lynge sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Lynge-Broby.

Gudum, Kindertofte, Sorterup-Ottestrup og Sønderup-Nordrup-vester sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Vestermose.

Pr. 1/4 1970:

Fuglebjerg sognekommune sammenlægges med Kvislemark og Fyrendal sogne af Holsteinborg kommune til en ny kommune, kaldet Fuglebjerg.

Slagelse sammenlægges med en del af Hashøj kommune i Holbæk amt til en ny kommune, kaldet Slagelse.

Haslev og Teestrup sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Haslev.

Korsør, Tårnborg og Vemmelev-Hemmeshøj sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Korsør.

Ringsted, Benløse, Haraldsted-Allindemagle, Jystrup-Valsøllille, Kværkeby, Nordrupøster-Farendløse, Sneslev, Veterslev-Høm, Vigersted og Ørslev sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Ringsted. I den nye kommune indlemmes desuden Bringstrup, Gyrstinge og Sigersted sogne af Fjenneslev kommune.

Skælskør kommune sammenlægges med Holsteinborg, Venslev, Ørslev og Sønder-Bjerge sogne af Holsteinborg kommune til en ny kommune, kaldet Skælskør.

Slagelse, Hejninge, Stillinge, Slagelse Sct.Peders landsogn, Slagelse Sct.Mikkels landsogn og Vesterrose sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Slagelse. I den nye kommune indlemmes endvidere en del af Hashøj kommune og Havrebjerg kommune i Holbæk amt.

Sorø og Bromme, Lynge-Broby, Pedersborg og Slaglille-Bjernede kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Sorø. I den nye kommune indlemmes desuden Alsted og Fjenneslev sogne af Fjenneslev kommune.

Flinterup, Munke-Bjærgby og Stenmagle kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Stenlille. I den nye kommune indlemmes desuden Stenlille kommune i Holbæk amt.

Kommunesammenlægningerne i Præstø amt

I 1930 fandtes inden for Præstø amt 5 købstadkommuner (Næstved, Præstø, Stege, Store Heddinge og Vordingborg) og 74 sognekommuner. I årene 1958-70 foregik følgende sammenlægninger.

Pr. 1/4 1958:

Havnelev og Lille Heddinge sognekommuner sammenlægges til en ny sognekommune, kaldet Rødvig.

Pr. 1/4 1962:

Frøslev, Højerup, Lyderslev og Rødvig sognekommuner sammenlægges til en ny sognekommune, kaldet Boestofte.

Endeslev-Vråby, Hårlev-Himlinge, Valløby-Tårnby og Varpelev sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Vallø.

Nyord, Stege købstads landdistrikt og Stege landsogn sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Stege landsogn.

Dalby-Tureby og Øster-Egede sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Sdr.Dalby.

Kongsted, Ulse og Vester-Egede sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Rønnede.

Næstelsø-Mogenstrup, Rønnebæk og Vejlø-Vester Egesborg sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Fladså.

Glumsø-Bavelse og Næsby-Tyvelse sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Glumsø.

Holtug, Magleby-Stevns og St.Heddinge landsogn sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Stevns.

Pr. 1/4 1963:

Beldringe, Bårse og Udby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Bøgebjerg.

Aversi, Herlufmagle og Tybjerg sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Herlufmagle-Tybjerg.

Pr. 1/4 1966:

Fladså og Hammer sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Fladså.

Glumsø, Sandby-Vrangstrup og Skelby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Suså.

Præstø købstadkommune samt Allerslev, Jungshoved, Præstø købstads landdistrikt og Skibbinge sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Præstø.

Fensmark-Rislev og Holme-Olstrup sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Holmegård.

Bjæverskov, Lidemark og Vollerslev-Gørslev sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Skovbo.

Pr. 1/4 1967:

Køng og Lundby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Køng-Lundby.

Pr. 1/4 1968:

Bogø, Borre, Damsholte, Elmelunde, Fanefjord, Keldby, Magleby og Stege landsogns sognekommuner samt Stege købstadskommune sammenlægges til en ny kommune, kaldet Møn.

Fakse, Hylleholt, Roholte og Vemmetofte sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Fakse.

Herfølge og Sædder sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Herfølge.

Pr. 1/4 1969:

Karrebæk sognekommune sammenlægges med Næstved købstadskommune til en ny kommune, kaldet Næstved.

Pr. 1/4 1970:

Alslev, Fakse, Karise og Spjellerup-Smerup sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Fakse.

Everdrup og Snesere sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Fladså. I den nye kommune indlemmes desuden Hammer, Mogenstrup, Næstelsø og Vester Egesborg sogne af Fladså kommune.

Holmegård kommune med undtagelse af Rislev sogn sammenlægges med Toksværd kommune til en ny kommune, kaldet Holmegård.

Kalvehave, Mern og Øster Egesborg sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Langebæk.

Næstved kommune sammenlægges med Fodby, Herlufsholm, Hyllinge, Marvede og Vallensved kommuner fra det tidligere Sorø amt til en ny kommune, kaldet Næstved. I den nye kommune indlemmes desuden Rønnebæk og Vejtlø sogne af Fladså kommune og Rislev sogn af Holmegård kommune.

Præstø kommune sammenlægges med Beldringe og Bårse sogne af Bøgebjerg kommune til en ny kommune, kaldet Præstø.

Rønnede og Sønder Dalby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Rønnede.

Boestofte, Hellested, Stevns og St.Heddinge kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Stevns.

Herlufmagle-Tybjerg og Suså kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Suså.

Vordingborg, Køng-Lundby, Kastrup, Ørslev og Sværdborg sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Vordingborg. I den nye kommune indlemmes ligeledes Udby sogn af Bøgebjerg kommune.

Kommunesammenlægningerne i Maribo amt

I 1930 fandtes inden for Maribo amt 7 købstadkommuner (Maribo, Nakskov, Nykøbing, Nysted, Rødby, Sakskøbing og Stubbekøbing) og 68 sognekommuner. I årene 1966-70 foregik følgende sammenlægninger.

Pr. 1/4 1966:

Errindlev-Olstrup, Fuglse-Krønge og Holeby-Bursø sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Holeby.

Halsted-Avnede, Landet-Ryde, Skovlænge-Gurreby og Søllested sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Højreby.

Arninge, Dannemare, Kappel, Tillitse og Vestenskov sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Rudbjerg.

Pr. 1/4 1970:

Holeby kommune sammenlægges med en del af Tågerup-Torslunde sognekommune til en ny kommune, kaldet Holeby.

Vesterborg sognekommune og en del af Højreby sognekommune sammenlægges til en ny kommune, kaldet Højreby.

Maribo, Askø, Bandholm, Hillested, Hunseby, Maribo landsogn, Stokkemarke og Østofte sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Maribo.

Nakskov og Branderslev sognekommune sammenlægges til en ny kommune, kaldet Nakskov. I den nye kommune indlemmes endvidere dele af Herredskirke-Løjtofte, Højreby og Rudbjerg kommuner.

Nykøbing og Toreby kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Nykøbing Falster. I den nye kommune indlemmes desuden dele af Systofte, Tingsted, Idestrup, Ønslev-Eskilstrup og Væggerløse kommuner.

Nysted, Døllefjelde-Musse, Herritslev, Nysted landsogn, Kettinge-Bregninge, Vester Ulslev og Øster Ulslev-Godsted sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Nysted.

Gundslev, Kippinge-Brarup-Stadager, Nørre Alslev-Nørre Kirkeby, Nørre Vedby, Vålse og Torkilstrup-Lillebrønde sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Nørre-Alslev. I den nye kommune indlemmes desuden dele af Ønslev-Eskilstrup og Tingsted sognekommuner.

Birket, Fejø, Femø, Horslunde-Nordlunde, Købelev, Sandby, Utterslev og Vindeby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Ravnsborg. I den nye kommune indlemmes desuden en del af Herredskirke-Løjtofte kommune.

Gloslunde-Grøshave kommune og en del af Rudbjerg kommune sammenlægges til en ny kommune, kaldet Rudbjerg.

Rødby, Nebbelunde-Sædinge, Ringsebølle og Tirsted-Skørringe-Vejleby sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Rødby. I den nye kommune indlemmes endvidere en del af Tågerup sogn af Tågerup-Torslunde kommune.

Sakskøbing, Majbølle, Radsted, Sakskøbing landsogn, Slemminge-Fjelde, Tårs, Vigsnæs og Våbensted-Engestofte sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Sakskøbing.

Stubbekøbing, Falkerslev, Horbelev, Karleby-Horreby-Nørre Ørslev, Maglebrænde og Astrup sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Stubbekøbing. I den nye kommune indlemmes endvidere dele af Sønder-Kirkeby-Sønder Alslev, Systofte og Tingsted kommuner.

Skelby-Gedesby kommune sammenlægges med dele af Idestrup, Væggerløse og Sønder Kirkeby-Sønder Alslev kommuner til en ny kommune, kaldet Sydfalster.

Kommunesammenlægningerne i Bornholms amt

Tidligere fandtes inden for Bornholms amt 6 købstadkommuner (Allinge-Sandvig, Hasle, Neksø, Rønne, Svaneke og Åkirkeby) og 16 sognekommuner. Pr. 1/4 1970 fandt følgende sammenlægninger sted.

Pr. 1/4 1970:

Allinge-Sandvig, Olsker, Rø, Østerlars-Gudhjem og Østermarie sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Allinge-Gudhjem.

Hasle, Hasle landdistrikt, Klemensker og Rutsker sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Hasle. I den nye kommune indlemmes desuden en del af Nyker kommune.

Neksø, Svaneke, Bodilsker, Ibsker og Poulsker sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Neksø.

Rønne og Knudsker kommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Rønne.

Åkirkeby, Nylars, Pedersker, Vester Marie og Åker sognekommuner sammenlægges til en ny kommune, kaldet Åkirkeby. I den nye kommune indlemmes desuden en del af Nyker kommune.